

Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Balneologii i Medycyny Fizykalnej - 50 letnia historia i terażniejszość.

Gdansk Branch of Polish Balneology and Physical Medicine Society- the past and the present.

Hanna Tomczak

z Zakładu Rehabilitacji ACK AMG w Gdańsku.

Kierownik: dr hab. med. Stanisław Bakula, Prof. nadzw.AMG.

Streszczenie

Artykuł prezentuje historię powstania i działalność Oddziału Gdańskiego PTBiMF od 1958 roku do chwili obecnej. Przedstawiono sylwetkę długoletniego Przewodniczącego Oddziału Edwarda Łukaszewicza.

W pracy ukazano główne cele i zadania Oddziału oraz ich realizację od momentu powstania do chwili obecnej. Działalność Koła od samego początku obejmowała prowadzenie pracy naukowej i szkoleń w dziedzinie balneologii, medycyny fizykalnej i rehabilitacji. Od początku istnienia Koło prowadziło fachowe szkolenie lekarzy przygotowujących się do egzaminów specjalizacyjnych z balneologii i medycyny fizykalnej.

Obecnie Oddział Gdański zrzesza lekarzy specjalistów z balneologii i medycyny fizykalnej oraz specjalistów rehabilitacji medycznej. Członkowie biorą aktywny udział w zebraniach naukowo-szkoleniowych, prowadzą zajęcia dydaktyczne ze studentami VI roku Wydziału Lekarskiego AMG i studiów licencjackich oraz magisterskich z fizjoterapii. Prowadzona jest także indywidualna działalność naukowo-badawcza, a jej wyniki prezentowane są w postaci referatów na kongresach i Zjazdach Towarzystw Lekarskich, sesjach, konferencjach naukowych oraz drukowane w fachowych czasopismach medycznych. Słowa kluczowe: Polskie Towarzystwo Balneologii i Medycyny Fizykalnej, historia.

Summary

In October 2008 there has been 50 years since the foundation of Gdansk Branch of Polish Balneology and Physical Medicine Society.

This paper documents the activity of the Society since the beginning till now. It especially presents the figure of the first chairman- Edward Łukaszewicz who was decorated with the Wojciech Oczko medal to honour his contribution to the activity of the Assotiation.

The article presents the main aims and goals of the Society and their realization since the beginning till now. This activity covers both the scientific and training areas in the field of balneology and physical medicine.

Nowadays, the Gdansk Branch gathers the specialists in balneology, physical and rehabilitation medicine. The members actively participate in scientific and didactic meetings as well as run classes for students. The individual scientific research is also performed and its results are documented in the form of scientific papers presented at congresses and conferences as well as published in professional literature.

Key words: the Polish Balneology and Physical Medicine Society, historic outline.

Dnia 22.X.1958 roku z inicjatywy dr Edwarda Łukaszewicza odbyło się w Zakładzie Balneologicznym Wojewódzkiego Szpitala Reumatologicznego w Sopocie zebranie organizacyjne powołujące Koło Gdańskie Polskiego Towarzystwa Balneologii, Bioklimatologii i Medycyny Fizycznej (PTBB i MF). Przewodniczącym Oddziału został dr med. Edward Łukaszewicz. Funkcję vice przewodniczącej powierzono dr med. Jadwidze Titz-Kosko.

W tym miejscu warto przybliżyć postać organizatora i pierwszego przewodniczącego, a zarazem wspaniałego lekarza, patrioty i społecznika Dr Edwarda Łukaszewicza (1897-1983)

Urodził się w Homlu na Białorusi w dniu 15 marca 1897 roku. W 1918 roku ukończył państwowe gimnazjum rosyjskie, w którym jako przedmioty nadobowiązkowe wykładano język polski i historię. We wrześniu 1918 roku wstąpił na Wydział Lekarski Uniwersytetu Warszawskiego.

W listopadzie 1918 przerwał studia, wstępując jako ochotnik, do Batalionu Harcerskiego nowopowstającego Wojska Polskiego. Brał czynny udział w obronie Lwowa, a następnie był Komendantem Harcerskiej Czołówki Sanitarnej „Czuwaj” przy konnej Armii gen. Rumla. Za udział w bitwie pod Korosteniem został odznaczony Krzyżem Walecznych.

Po zakończeniu działań wojennych w 1920 roku w stopniu podporucznika ponownie podjął studia na Wydziale Lekarskim UW, otrzymując 26 października 1925 roku tytuł Doktora Medycyny, Wszech nauk Lekarskich. Cały czas pozostał związany z wojskiem. W latach 1925-1934 pracował jako lekarz naczelny 82 Pułku Piechoty w Brześciu nad Bugiem. W tym okresie praktykował jako pediatra, jednocześnie pracując społecznie w „Czerwonym Krzyżu” i Harcerstwie.

Od 1934 do 1936 odbywał specjalizację z interny, reumatologii, balneologii i medycyny fizycznej w Szpitalach, Klinikach i Sanatoriach Warszawy. Po powrocie do

Lwowa otrzymał stanowisko ordynatora w Szpitalu okręgowym WP, a w okresie lata 1937 roku, jako balneolog pełnił obowiązki ordynatora w sanatorium w Druskiennikach.

Po klęsce wrześniowej i zajęciu Lwowa przez Armię Czerwoną pozostał w mieście pracując jako lekarz szkolny i Ubezpieczenia Społecznego. Również w okresie okupacji niemieckiej pracował w Ubezpieczeniach do 1943, gdy z wraz ze stuosobowym zespołem inteligencji polskiej Lwowa został aresztowany przez Gestapo. Zwolniony po 3 miesiącach więzienia z nakazem opuszczenia miasta. Po przesiedleniu podjął prace jako lekarz gminny w miejscowości Biały Kościół koło Ojcowa. W tym okresie współpracował z ruchem oporu udzielając pomocy medycznej partyzantom i spadochroniarzom.

Po zakończeniu II Wojny Światowej zgłosił się ponownie do służby wojskowej, pełniąc szereg funkcji kierowniczych i ordynatorskich m.in. Oddziału Balneologii i Fizykoterapii Szpitala Marynarki Wojennej W Gdańsku Oliwie (1951-53), a następnie w Łądku Zdroju (1953-58), gdzie w 1954 roku jako przewodniczący miejscowego Koła Terenowego PTB i MF zorganizował II Ogólnopolski Zjazd Balneologiczny. Od tego roku został także członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa.

W 1958 roku po przejściu na emeryturę wojskową (w stopniu pułkownika) przeniósł się na Wybrzeże. Nie rezygnując z pracy zawodowej, objął stanowisko Kierownika Zakładu Balneologicznego WSR w Sopocie. Tu dał się również poznać jako dobry organizator, twórca idei utworzenia Koła Gdańskiego PTB i MF.

Działalność Koła w tym okresie skupiła się głównie na zrzeszeniu jak największego grona osób zainteresowanych problemami balneologii. Dr Łukaszewiczowi udało się pozyskać nie tylko lekarzy, ale członkami Towarzystwa byli także pracownicy naukowci Politechniki Gdańskiej, Sekcji Morskiej PAN w Gdyni. Aktywnie współpracowano z Towarzystwem Hydro-Meteorologicznym oraz Instytutem Torfowym w Elblągu.

Od początku istnienia Koło prowadziło fachowe szkolenie lekarzy. Dr Łukaszewicz z zapalem szkolił nowe kadry medyczne balneologów, będąc kierownikiem specjalizacji prawie wszystkich lekarzy Województwa Gdańskiego przygotowujących się do egzaminów specjalizacyjnych z balneologii i medycyny fizykalnej. W tym okresie specjalizacje uzyskali m.in. lek.med. Wanda Detlaff-Dzierżek, Helena Dunajska-Skrodzka, Maks Obezjaninow, Roman Łącki, Bolesław Dziadek, Lech Szawłowski oraz dr n.med. Halina Kiełczyńska-Czajka.

W latach 1958-1959 Zarząd Towarzystwa był współinicjatorem założenia drugiego w Polsce po Ciechocinku pomaturalnego Studium Fizjoterapii.

Wyrazem zainteresowań naukowych Edwarda Łukaszewicza było 11 prac z dziedziny fizykoterapii i balneologii. Działalność Koła od samego początku obejmowała także prowadzenie szkoleń w dziedzinie balneologii, medycyny fizykalnej i rehabilitacji. Wspólnie z Polskim Towarzystwem Reumatologicznym co miesiąc organizowano zebrania naukowe, na których wygłaszali referaty nie tylko członkowie Koła, ale także zaproszeni goście. Kilkakrotnie wykłady prowadził zasłużony organizator balneologii polskiej profesor Józef Jankowiak. Inni znakomici prelegenci to doc. dr hab. Sabina Tyczka, profesor Maria Szmytówna z Instytutu Balneoklimatycznego w Poznaniu, a także doc. dr hab. Irena Konarska. Wykład zatytułowany: „Fizjoterapia metodą wodoleczniczą Żniniewicza” przedstawił jeden z jego uczniów Julian Łukasiewicz.

Już w 1958r. członkowie Koła wzięli udział w Zjeździe Balneologicznym w Ciechocinku, a następnie uczestniczyli czynnie w wielu innych Zjazdach i Kongresach PTBB i MF. Na Zjeździe w Kołobrzegu w 1968r. przewodniczący Koła dr med. Edward Łukaszewicz w uznaniu zasług został odznaczony medalem im. Wojciecha Oczki a w 1974 roku jako jeden z założycieli i długoletni przewodniczący oddziału (1958-1976) otrzymał z Zarządu Głównego dyplom uznania za wybitne zasługi położone dla rozwoju Towarzystwa. W 1978 roku nadano Mu status honorowego członka PTBB i MF.

Kolejnymi przewodniczącymi Koła Gdańskiego byli: dr Stanisław Popławski, dr Helena Dunajska-Skrodzka, dr Maria Loose-Kuzora. Członkowie Zarządu dr Helena Dunajska Skrodzka i dr Wanda Detlaff Dzierżek przez wiele lat pełniły funkcje wojewódzkich konsultantów w województwie gdańskim i elbląskim. Obie za swoje zasługi otrzymały odznaki” Zasłużony dla Uzdrowisk Polskich”

Obecnie Oddział Gdańskie zrzesza 32 lekarzy w tym 20 specjalistów z balneologii i medycyny fizykalnej oraz 3 osoby w trakcie specjalizacji. Od maja 1999r. funkcję Przewodniczącego sprawuje dr n. med. Hanna Tomczak pełniąca również obowiązki konsultanta wojewódzkiego w dziedzinie balneologii i medycyny fizykalnej.

Członkowie Oddziału biorą aktywny udział w zebraniach naukowo-szkoleniowych, prowadzą zajęcia dydaktyczne ze studentami VI roku Wydziału Lekarskiego AMG, licencjatu i studiów magisterskich z zakresu fizjoterapii. Prowadzona jest także indywidualna działalność naukowo-badawcza, a jej wyniki prezentowane są w postaci referatów na Kongresach i Zjazdach Towarzystw Lekarskich, sesjach PAN, konferencjach naukowych oraz drukowane w fachowych czasopismach medycznych.

Od początku powstania Towarzystwa członkowie organizowali posiedzenia naukowo-szkoleniowe w miejscowościach uzdrowiskowych w celu poznania profilu leczniczego i

specyfiki tych miejsc. Tradycją stało się także odwiedzanie innych placówek leczniczych Trójmiasta. Wizyty przebiegały w przyjaznej atmosferze i kończyły wspólną koleżeńską „herbatką”.

Ten zwyczaj kontynuowany jest także obecnie. Dużym zainteresowaniem cieszyły się pobyty w nowym szpitalu w Kościerzynie gdzie wspólnie z ortopedami i reumatologami odbyliśmy szkolenie z zakresu endoprotezoplastyki stawu biodrowego. Pobyt w Ośrodku Przygotowań Olimpijskich w Cetniewie stał się okazją do poznania teoretycznych i praktycznych aspektów krioterapii ogólnoustrojowej. Od dwóch lat organizowane są także wspólnie z PT Rehabilitacji plenerowe posiedzenia naukowo szkoleniowe w Sanatorium Leśnik w Sopocie. Oprócz wykładów, prezentacji nowoczesnego sprzętu towarzyszą im zawsze gry i zabawy ruchowe na świeżym powietrzu, w których prawie wszyscy członkowie biorą czynny udział.

Miłą tradycją sięgającą początków działalności Towarzystwa a kontynuowaną obecnie są organizowane wspólnie z Polskim Towarzystwem Reumatologicznym wigilijne spotkania „Przy Świecach”. Zawsze stają one okazją do refleksji i zadumy. Nastrój przedświąteczny sprzyja wspomnieniom osób, których już nie ma a jednocześnie pogłębia więzi naszych przyjaźni.

Obchodzimy w tym roku 50 lecie powstania Oddziału Gdańskiego PTB i MF. Dzisiaj jednym z głównych celów Towarzystwa jest pozyskiwanie nowych członków, propagowanie zasad leczenia metodami balneofizykalnymi wśród lekarzy innych specjalności oraz zwiększenie liczby osób chcących podjąć specjalizację. Ważne jest także, zwłaszcza wobec notorycznego obecnie braku czasu, kontynuowanie wszystkich dobrych tradycji wypracowanych przez naszych poprzedników w tym wspólnych wyjazdów naukowo-szkoleniowych, koleżeńskich spotkań i zabawy.

Piśmiennictwo:

1. Archiwum Oddziału Gdańskiego PTBi MF.
2. Łukaszewicz E.: List do redakcji „Balneologii Polskiej”. Balneologia Polska, 1969, 14, 418-420.

Adres autora:

Hanna Tomczak83-010

Rotmanka, ul. Borówkowa 16. Tel.0583492090, 0586821748.

e-mail: drtomczak@wp.pl